

SANATA TEŞVİKTE VE MİLLÎ DUYGULARIN
CANLANDIRILMASINDA EDEBÎ MÜSABAKALARIN ROLÜ:
CUMHURİYET GAZETESİNDE 1925 YILINDA DÜZENLENEN
“İSTİKLÂL HARBİ” KONULU HİKÂYE YARIŞMASI

Mehmet Güneş*

Özet: Türk toplumunda halkın edebiyata ilgisinin artmasında gazetelerin önemli rolü olur. 7 Mayıs 1924 tarihinde yayın hayatına atılan *Cumhuriyet* gazetesi de ilk sayısından itibaren edebiyata dikkate değer yer vermiştir. Bu çalışmada *Cumhuriyet* gazetesinde 1925 yılında düzenlenen “İstiklâl Harbi” konulu hikâye yarışmasından hareketle, sanata teşvikte ve millî duyguların canlandırılmasında edebî müsabakaların rolü tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Cumhuriyet* gazetesi, edebî müsabaka, hikâye, İstiklâl Harbi, Millî Mücadele, sanat, ödül.

THE ROLE OF LITERARY COMPETITIONS IN PROMOTING ART
AND REVITALIZING NATIONALISTIC EMOTIONS: THE SHORT
STORY COMPETITION ON “INDEPENDENCE WAR”, ORGANIZED
IN 1925 BY CUMHURİYET NEWSPAPER

Abstract: Newspapers have played an important role in Turkish society in increasing popular interest in literature. *Cumhuriyet*, which has been published since 7 May 1924, has given considerable coverage to literature. In this study, through the literary competition organized by *Cumhuriyet* in 1925 on “Independence War”, the role of literary competitions in promoting art and revitalizing nationalistic emotions has been analysed.

Keywords: *Cumhuriyet*, literary competition, short story, Independence War, National Struggle, art, prize.

* Dr., Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

GİRİŞ

Kitap ve dergilere göre günceli daha fazla temsil eden gazeteler; şiiirlere, hikâye, roman ve piyes tefrikalarına, makale ve eleştirilere yer verdiği için okuyucularının edebiyatla daha fazla ilgilenmelerine vesile olur. Edebî ürünlere yer veren gazeteler, kitap ve dergilerle karşılaştırıldığında hem daha geniş bir kitleye hitap eder hem de daha fazla okurun edebiyatla ilgilenmesini sağlar.¹ Şinasi *Tercüman-ı Ahvâl* (1860) gazetesinin “Mukaddimesi”nde gazete aracılığıyla halkın eğitilmesi gerektiğini ifade eder. İlk dönem gazeteleri “halkı eğitmek gibi bir misyon” üzerinde ittifak eder. Bu gazetelerin sayfalarında edebiyat da bu ilke çerçevesinde yer bulur.² Gazeteler Türk edebiyatına yeni edebî türlerin girip yayılmasına yardım ederek yeni edebiyatın kurulmasını sağlar. Türk edebiyatında tercüme-telif tiyatro ve romanların ilk örnekleri gazeteler aracılığıyla tanınır; yine ilk makale, tenkit ve deneme örnekleri gazetelerde yer alır. Şinasi’den itibaren münferit şiiirler de gazetelerde yayımlanır.³

Gazetelerde çoğunlukla tecrübeli ve tanınmış bir şairin denetiminde açılan edebiyat köşeleri, gönderilen şiiirlerin yayımlandığı şiiir sütunları ve “musâhabe-i edebiyeye”ler de yeni yetişen şairler için birer dersane ve laboratuvar, devrin ileri gelen şairleri içinse kendilerini yenileme, edebî görüşlerini serdetme vazifesi görür.⁴ Gazetelerde düzenlenen “edebî müsabaka”lar da genç yazarlara kendilerini ifade etme, yeteneklerini ortaya çıkarma fırsatı sunar. Halkın sanata yönelmesinde de etkili olan ödüllü sanat yarışmaları, yazarlarına kendilerini ifade edip duygu ve düşüncelerini, sanat anlayışlarını geniş kitlelerle paylaşma fırsatı sunar. Bu yarışmalar sayesinde geniş kitlelerin sanata ilgisi artırılır; gizli yetenekler keşfedilir. Yarışmaya katılan eserler aracılığıyla halka bazı değerler aktarılarak halk eğitimeye çalışılır.

CUMHURİYET GAZETESİNDE “İSTİKLÂL HARBİ”
KONULU EDEBİ MÜSABAKA

İnkılâp geçiren memleketlerde sanata büyük görev düştüğünü söyleyen Hasan Âli Yücel, insanlığın büyük davalarının halka ilimle anlatılmasının zor oluşu nedeniyle modern toplumlarda bu görevi sanatın üstlendiğini ifade eder.⁵ Yurdun işgalden kurtarılışından kısa süre sonra, geniş okuyucu kitlesine hitap eden *Cumhuriyet* gazetesinde⁶ “İstiklâl Harbi” konulu “edebî müsabaka”ya ait duyurularda halkın sanata ilgisinin artırılmasının ve genç yeteneklerin keş-

fedilip geliştirilmesinin amaçlandığı açıkça belirtilir. Yarışma aracılığıyla halkın millî bilincini canlandırmak, millî duygularını güçlendirerek halka özgüven kazandırmak; İstiklâl Savaşı'na katılan ünlü komutanlar ve meçhul askerleri edebî eserlerde yaşatmaya çalışmak hedeflenir.⁷

Cumhuriyet gazetesindeki “İstiklâl Harbi” konulu edebî müsabaka ödüle lâıyk hikâyelere okuyucuların oylarıyla karar verilmesi, o devir için oldukça önemli bir uygulamadır. Okuyucunun tercihinin/oyunun önemsenmesi objektif bir değerlendirmenin kanıtı, halkın “birey” olarak dikkate alındığının da göstergesidir. Gazetenin hikâye yarışması düzenlenmesinde Atatürk'ün sanata ve sanat-kârlara verdiği önem⁸ de etkilidir. Sanatın toplum hayatındaki önemini “*Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.*” sözleriyle vurgulayan Atatürk, yaşadığı müddetçe sanat-kârlara ve sanat eserlerine ilgi gösterir. O hayattayken, Türk edebiyatında azımsanamayacak sayıda eser yazılır.⁹

Cumhuriyet gazetesinde İstiklâl Savaşı konulu hikâye yarışması düzenleneceği ilk kez 4 Ağustos 1925 tarihli 444. sayının ikinci sayfasında ilan edilir. Aynı duyuru sırasıyla 8 Ağustos 1925 (S. 448, s. 2), 11 Ağustos 1925 (S. 451, s. 2), 14 Ağustos 1925 (S. 454, s. 2), 16 Ağustos 1925 (S. 456, s. 2), 17 Ağustos 1925 (S. 457, s. 2) tarihlerinde de yayımlanır. “*Cumhuriyet*’in Mükâfatlı Edebî Müsabakası” başlıklı ilanlarda asıl hedefin edebiyata teşvik olduğu tekrarlanır, İstiklâl Harbi’ne ait bir “kahramanlık menkıbesi”ni başarılı biçimde tasvir eden en büyük manzum ya da mensur bir küçük hikâyeyle katılınabileceği belirtilir. Azami yüz elli satırı geçmemesi gereken hikâyelerin, ağustosun sonuncu gününe kadar *Cumhuriyet* idarehane-sindeki edebî müsabaka memuru namına gönderilmesi istenir. İşlenen konuların başka eserlerden adapte edilmemiş/aşırılmamış olması hususu da vurgulanır. Duyuruda yarışmanın işleyiş sürecine ilişkin teknik hususlar belirtilmekle birlikte hikâyeye yazıcılarına konuyu ele alış ve kurgulayıta herhangi bir kısıtlama getirilmemektedir. Yine üç numaralı hikâyeden yarışma sonuna kadar yayımlanan hikâyeye metinlerinin üst kısımda, edebî müsabaka için gönderilen hikâyelerin edebî heyet tarafından seçildikten sonra beğenilenler ayrılıp gazetede yayımlandığı, yayımlanan hikâyelerden hangisinin en iyi olduğuna okuyucuların karar vereceği, en çok okuyucu oyu alan hikâyelerin ödül alacağı bildirilmektedir. Dereceye giren hikâyeye yazarlarına verilecek ödüllerin miktarları belirtildikten sonra yarışmaya katılan okuyuculardan bazılarının da ödüllendirilece-

ği “Hikâyelerin intihâbına iştirak eden karilerimize de kur’a ile bir aded bir senelik, bir aded altı aylık, bir aded üç aylık abone ihdâ edilecektir.” notuyla bildirilmektedir. Okuyuculardan en çok beğendikleri hikâyeyi numaralarıyla birlikte saklayıp daha sonra gazete idaresine göndermeleri rica edilmektedir.

17 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925 tarihinde (S. 578, 17 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3) yarışmaya katılan son hikâye yayımlanıp yarışmanın bittiği ilan edilir. Yarışmaya toplam 47 hikâye¹⁰ katılır. Yarışmanın bittiğine dair duyuru 21 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, 21 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925 ve 22 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925 tarihlerinde de yayımlanır. 17 Kânûn-ı sâni/Ocak 1926 (S. 609, s. 2) ve 18 Kânûn-ı sâni/Ocak 1926 (S. 610, s. 2) tarihlerinde de yarışmanın ne zaman sonuçlanacağına dair notlar vardır:

“Karilerimizin, evvelce müsabakamızdan intihab ettikleri hikâyelerinin numara ve serlevhasını muvazzah adresleriyle matbaamıza göndermeleri hakkında tayin ettiğimiz müddet hitâm bulmuştur. Bugünden itibaren müsabakaya iştirak etmek üzere İstanbul’dan gönderilecek adresler ve hikâye isimleri kur’aya idhâl edilmeyecektir. Ancak taşradan eski tarihle iştirak eden karilerin hakları ziyâ’a uğramamak münhasıran taşra karileri için olmak üzere 20 Kânûn-ı sâni akşamına kadar gelecek mektuplar ku’raya idhâl edilecektir.

21 Kânûn-ı sâni’den itibaren iştirak eden yüzlerce karimizin intihab eyledikleri hikâyeler ve adresleri tefrîk ve tasnif olunacak ve birkaç gün zarfında netice i’lân edilecektir.”

30 Kânûn-ı sâni/Ocak 1926 tarihinde çıkan 622. sayının birinci sayfasında müsabaka sonuçlarının bir gün sonra açıklanacağı bildirilir. 31 Kânûn-ı sâni/Ocak 1926 tarihinde 623. sayıda birinci sayfada müsabaka sonuçları açıklanır. Üç bini aşkın okuyucunun oylamaya katıldığı da belirtilir. Ali İlhami’nin “Gavur Ali” hikâyesinin 525 oyla birincilik, Tal’at Midhat’ın “Yunan’ın Posta Çavuşu” hikâyesinin 412 oyla ikincilik, Haluk Cemal’in “Fedakâr Kumandan” hikâyesinin ise 369 oyla üçüncülük ödülüne lâyık görüldüğü duyurulur. Birincinin 40, ikincinin 20, üçüncünün 10 lira ödülleri alınmaları için gazete idaresine başvurmaları ve gazetede basılmak üzere birer adet fotoğraflarını da getirmeleri rica edilir. Müsabaka ilanının sol tarafında *Cumhuriyet* gazetesi başyazarı Yunus Nadi’nin küçük kızı Nilüfer Nadi’nin -müsabakaya katılanlar arasında kura çekerken çektiği- fotoğrafı yayımlanır. Gazetede ilk üçe giren hikâyeler duyurulduktan bir gün sonra 25 üstü oy alan diğer hikâyeler de en çok oy alandan en az alana doğru sıralanarak ilan edilir. Bu listeden arta kalan 13 hikâyenin 1’den 20’ye kadar oy aldıkları be-

lirilmekle birlikte kaçır oy aldıkları özel olarak açıklanmaz. 25 oy üstü alan 34 hikâyenin sıralaması şu şekildedir:

Sıra	Yazar Adı	Hikâye Adı	Oy Sayısı
1	Ali İlhami	Gavur Ali	525
2	Tal'at Midhat	Yunan'ın Posta Çavuşu	412
3	Haluk Cemal	Fedakâr Kumandan	369
4	Muhittin Rıza	Ona Dokunma	230
5	Süha	Cephane Islanmasın da	190
6	Nevhîz Ziya	Hasan'ın Kezban'ı	95
7	Abdüselam	Demir Onbaşı	94
8	Tevfik Abdurrahman	Adsızlar	91
9	Midhat Vehbi	Tannastan Bir Parça	89
10	Vasfi	Ayşe Nine	86
11	M. M. H.	Kahraman Turgut	83
12	Hikmet	Ölümü Öldüren Çavuş	80
13	Faruk Şükrü	Türbe Tepe	77
14	Selim Sırrı	Emine'nin Nişanlısı	75
15	Sinan Ali	Marmut Gibi Sesler Çıkarırken	70
16	Muazzez Yusuf	Ayşe	67
17	S...	Meçhul Asker	63
18	Abidin Ali	Vatan Aşkı	57
19	H. Nihal	Hasan Dayı	53
20	Rebî'a Ârif	Emine Nine'nin Son Fedakârlığı	52
21	Emel Ferid	Türk Gelinciği	50
22	Fahrettin Rıza	İstiklâl Harbinin Esrârından Kadın	48
23	Muayyen Memduh	Dilsiz	48
24	Fahri Şahin	Boyun Eğmeyen Türk	44
25	Şadan Nâil	Türk'ün Sözü	42
26	Demir Melek	Denizde Bir Pusu	41
27	Âsım Rıza	Kalaycıklı Salih	38
28	Melahat Hamdi	Vazife Aşkı	35
29	F.	Öç	33
30	Erdoğan	Sahte Nöbetçiler	31
31	Bedî' Süheyl	Bir İ'dam	31
32	Celalettin Said	El Oğlu	30
33	M. Fahri Ârif	Bir Hatıra	29
34	M. Ferid	Elefteriyos Palas Vak'ası	25

3 Şubat 1926 tarihli 626. sayının birinci sayfasında “Gavur Ali” başlıklı hikâyesiyle birincilik ödülüne lâyık görülen ve fotoğrafı yayımlanan Ali İlhamî'nin Anadolu-Bağdat Demiryolları Müdüriyet-i Umumîyesi memurlarından olduğu belirtilir. “Gavur Ali” hikâyesi bu sayıda tekrar yayımlanarak hikâyenin konusu okuyuculara hatırlatılır, daha önce okuyamayanların okuması sağlanır. 4 Şubat 1926 tarihli 627. sayının birinci sayfasında Tal'at Midhat'ın “Yunan'ın Posta Çavuşu” başlıklı hikâyesinin ikinciliğe lâyık görüldüğü bildirilir. Bir fotoğrafı da yayımlanan Tal'at Midhat'ın genç hikâyecilerden olduğu, önceki yıl *Vatan* gazetesi tarafından düzenlenen “Küçük Hikâye Müsabakası”na da katılıp hikâyesinin “tanınmış” edebiyatçılardan oluşan edebî heyet tarafından birinciliğe lâyık görüldüğü belirtilir. Onun “istikbalin en kıymetli ve kuvvetli hikâyecilerinden biri” olacağı tahmin edilir - temennisinde bulunulur. “Fedakâr Kumandan” hikâyesiyle üçüncülüğe lâyık görülen Haluk Cemal'in herhangi bir fotoğrafı ya da biyografisine ilişkin bilgi yayımlanmamıştır.

Yarışmanın duyurusunda hikâyelerin manzum ya da mensur olabileceği belirtildiği için yarışmaya katılan hikâyeler çoğunlukla mensur olmakla birlikte manzum hikâyeler de vardır. Örneğin M. F.'nin “Hasret”, Vasfi'nin “Ayşe Nine” hikâyesi manzum metindir. Yarışmaya katılmaya lâyık bulunan hikâyeler, çoğunlukla İstanbul'dan gönderilmekle birlikte Londra'dan Emel Ferid'in “Türk Gelinciği”, Ankara'dan Muayyen Memduh'un “Dilsiz”, Trabzon'dan Âsım Rıza'nın “Kalaycıklı Salih” adlı hikâyeleriyle yarışmaya katıldıkları görülmektedir. Yine bazı hikâyelerde “Darüşşafaka'dan” (Vasfi), “Muallim” (Hikmet) vb. ifadelerle yazarlar, kendilerinin hangi kurum ya da meslek grubuna dâhil olduklarını belirtmektedirler.

Bazı hikâyelerde aktarılan hadisenin gerçekliğini vurgulamak için özgün teknikler denenmiştir. Örneğin Süha'nın “Cephane Islanmasın da...” hikâyesinde anlatılan hadisenin gerçek olduğunu vurgulamak için metnin baş tarafında; *Cumhuriyet*'in edebî müsabaka ilanını okurken, İstiklâl Harbi'nde İnebolu mevki' kumandanlığı emrinde çalışmış olan bir arkadaşının kendisine anlattığı, İnebolu'da gördüğü kahramanlık sahnelerinden birini hemen yazdığını belirten not vardır. Cevat Fehmi'nin “Ayrılmış Sahifeler” hikâyesinde olayın gerçekliği vurgusunu güçlendirmek için hikâyenin bir askerinin hatıra defterinden oluştuğu belirtilmektedir. Yine Muhittin Rıza'nın “Ona Dokunma” hikâyesinde epigraf olarak “muhayyel

hikâye değil, olmuş bir vak'a" notu vardır. Abdüsselam'ın "Demir Onbaşı" hikâyesinde "Şehit Miralay Nazım Bey'in Aziz Ruhuna" epigrafi bulunur, hikâye anıların aktarımından oluşur. Sinan Ali'nin "Marmut Gibi Sesler Çıkarırken" hikâyesinde de hikâye kişisi Pehlivan'ın gerçek bir kişi olduğunu vurgulamak için "Pehlivan İstiklâl Harbinde düşman gerilerinde duran bir akın kolunun kumandanı idi." notu vardır.

"İstiklâl Harbi" konulu yarışmaya katılmaya lâyık bulunan hikâyeler aşağıda "İşgal Karşısında Türk Halkının Direniş ve Mücadelesi", "İşgal Karşısında Türk Halkının Maruz Kaldığı İşkenceler ve Yaşadığı Sıkıntılar", "Millî Mücadelede Türk Kadını", "Millî Mücadele Karşıtlığı" ve "Yunanlılara Bakış" başlıkları altında incelenmiştir.

1. İŞGAL KARŞISINDA TÜRK HALKININ DİRENİŞ VE MÜCADELESİ

İstiklâl Savaşı'nın Türk halkının fedakârlığı, azim ve kararlılığı sayesinde kazanıldığı, yaşadığı acılara ve karşılaştığı güçlüklerle rağmen varoluş mücadelesini sonuna kadar sürdürdüğü -birçok roman, hikâye, şiir ve tiyatro eserinde işlendiği gibi- *Cumhuriyet* gazetesindeki "İstiklâl Harbi" konulu "edebî müsabaka"da yayımlanan hikâyelerde de ifade edilir. Asırlarca bağımsız yaşayıp yurt sevgisini kutsayan Türk halkı, yurdun işgalini namusa sürülen lekeyle eşdeğer tutar; canını ve malını yurdu uğruna feda eder. Esir olarak ya da başka milletin hâkimiyeti altında yaşamaktansa ölmeyi tercih eder. Fahri Şahin'in "Boyun Eğmeyen Türk" hikâyesinde Hasan Ağa'nın işgal karşısında teslimiyetçi davranan İmam'a ve ailesine yaptığı telkin ve tavsiyeler bu bağlamda dikkate değerdir. Hasan Ağa'nın İmam'a söylediği; "Düşmanın alçakçasına âmâline yarayacağına, canavarcasına arzularına râm olmaktan onların önünde şerefsiz bir namla gezmekten şerefli bir gurur ile bir mezarı doldurmak daha hayırlıdır. Evlatlarının ırzlarını düşünmüyor musun?" şeklindeki tepki ve telkin içeren sözleri, yurt savunmasının kutsallığının ve Türk halkının onuruna / namusuna bağlılığının da göstergesidir. Hasan Ağa, Yunanlıların ve yandaşlarının tarafında yer alanların baskınına uğrayınca da ailesine benzer telkinde bulunur: "Karıcığım, kızlarım. Sizinle ölmek. Namusunuz, alınız pâk olarak mı, tarihe kavuşmak. Yoksa, yarınki âkıbeti, bir kahpe olarak sağ mı kalmak istersiniz?" Hasan Ağa'nın kızı Ayşe de onuruyla ba-

ğimsız yaşamayı en büyük değer olarak görür: “Ölelim baba. Hep beraber. Bizim ölmemizle namusumuz kurtulacak. Bu alçak düşman daha Türk’ün şehâmetinin, necabetinin, gayb olmadığına şahid olacaktır.”¹¹ Hasan Ağa, düşmana teslim olmaktansa çocuklarıyla birlikte kendisini yakıp ölmeyi tercih eder.

M. Fethi’nin “Çakır Efe” hikâyesinde; “Zeybekler bilirlerdi ki Çakır gibi efeler dururken Aydın iline kara günler doğmaz, doğsa bile uzun sürmezdi.” ifadesiyle zeybeklerin şahsında Türk halkının bağımsızlığına düşkünlüğü vurgulanır. Birinci Dünya Savaşı’nda beş yıl boyunca bütün sınırlarda “hakiki bir Türk”, “hakiki bir efe” gibi savaştan Çakır Efe, köyüne dönünce biricik aşkı Ayşe’yle nişanlanır. Ancak bir gün sonra Yunan işgaline karşı direnmek için ortadan kaybolur. Çakır Efe, Durmuş dayı adlı kişiye “Yunanlı Anadolu toprağını bastıkça efelere düğün şerbeti haramdır. İnşallah yakında içeriz dayı. Ayşe’ye söyle üzülmesin, İzmir aşkı yanında onun da aşkını kalbimde daima saklayacağım.” şeklindeki sözlerle yurt sevgisini, bireysel aşka üstün tuttuğunu vurgular. Durmuş Dayı’nın “Efeler! Zeybekler! Yunanlı Anadolu toprağında durdukça şerbet değil, içeceğimiz su bize haram olsun...”¹² sözleri de halk üzerinde oldukça etkili olur; köyün delikanlıları bir bir direnişçilere katılmaya başlar. Çakır Efe’nin çetesi Yunanlılara karşı oldukça çetin mücadele verir. Yunanlıların kurduğu pusuyu fark eden Çakır Efe, faciayı önlemek için kendisi tehlikeye atılır. Büyük bir dinamit parçasını alan Çakır Efe, çalılarının arasına dalar. On dakika sonra koca top etrafındaki bir sürü Yunanlı ile beraber şiddetli bir gürelemeden sonra bir duman arasında havaya dağılır. Belirli bir süre Yunanlılara karşı direniş gösterilir. Ancak patlama esnasında Çakır Efe de havaya uçup kahramanca ölür.

Haluk Cemal’in “Fedakâr Kumandan” hikâyesinde Yunanlılara esir düşen bir Türk komutanı, kendisine Türk ordusuna ilişkin bilgiler sorulması üzerine uzun süre konuşmamak için direnir. Yurdu na gönülden bağlı olduğu gibi ailesine de bağlı olan komutan, kendisine yöneltilen sorulara cevap vermemesi durumunda öldürüleceğinin, dolayısıyla da eşi ve çocuklarının sahipsiz kalıp perişan olacaklarının farkındadır. Türk ordusuna ilişkin bilgiler vermesinin de yurdunun ve milletin felaketine neden olacağına bilincinde olan komutan, çözümünü dilini dişleriyle kopartıp Yunan subaylarına fırlatmakta bulur.

Mehmet Adnan’ın Büyük Taarruz günlerini konu alan “Büyük Şehit” hikâyesinde şehitlik yüceltilir. Kumandan Nâzım, annesin-

den gelen mektuptaki “Oğlum Nâzım (...) öldürmesini ve bu vatanı kurtarmasını bilmiyorsan öl öyle şeref kazan!...”¹³ ifadelerinden etkilenir. Mustafa Kemal’in beklentisine uygun bir başarı da gerçekleştiremediğini düşününce kahramanca ölür/kendisini ölüme sürükler.¹⁴

S.’nin “Meçhul Asker” hikâyesinde ölmek üzere olan bir Türk askeri, yere dökülen kanıyla beyaz gömleğine Yunanlıların yakınlarda bir köprüye bomba koyduğunu yazıp göğsüne sarar. Böylece Türk askerini tehlikeye karşı uyararak son görevlerini yerine getirir. Yazar, Türk askerinin fedakârlığını oldukça çarpıcı ve trajik biçimde ifade etmektedir. Muayyen Memduh’un “Dilsiz” hikâyesinde ailesinden gizli, Millî Mücadele’ye katılan “Dilsiz” kahramanca çarpışır, birçok yararlılık gösterir, kendi köyünün de işgalden kurtulmasına yardımcı olur. Anlatıcı; “Ölmüştü. Şerefle, intikamın her zerresini tatlı tatlı emerek ölmüştü! O vakit dilini anladılar. ‘Toprak ebedî renge, ana mezarı yavrusuna kavuşmuştu!..’”¹⁵ şeklindeki sözlerle kahramanca şehit olan Türk askerini yüceltir.

Faruk Şükrü’nün “Türbe Tepe” hikâyesinde “Bu bir ma’reke, bir mahşer, bir kıyâmetti, mukaddes ana toprağına bir dakikada yüzlerce şehid nihayetsiz bir vecd-i istiklâl ile kapanıyor ruhlar, ölümü ölümle hayran ediyordu.” ve “Ecel burada gönülleri ürkütmeyen ve gönüllere kudret veren bir tecelli idi.” ifadeleriyle şehitlerin yurt ve millet sevgisini içselleştirdikleri vurgulanır. Yine bu hikâyede Türbe Tep’e’de çıkan çatışma esnasında vurulan genç zabıt sendeleyip düşerken dudağından “Yaşasın Anadolu...” sözleri döküldüğü, ölmek üzere olan bir Mehmetçiğin de “Başkumandan’a selam... ben gidiyorum”¹⁶ diye haykırdığı ifade edilir.

Tal’at Midhat’ın “Yunan’ın Posta Çavuşu” hikâyesinde kendisi de gazi olan Ali Ağa’nın babası 93 Harbi’nde, bir oğlu da Çanak kale Muharebesi esnasında ölür. O, diğer oğlunun hatta kendisinin de yurdu uğruna şehit olmasını arzular. Cephe gerisinde yol üzerinde bir köyde yaşayan Ali Ağa, Yunanlılara ilişkin öğrendiği bilgileri hemen Türk ordusuna bildirir. Ali Ağa, oğlunun memleketin “kan ağladığı”, köylerinin işgal altında “inim inim inlediği zamanda”, yurdun perişan hâlini hiç düşünmeyişine üzülmür; oğlunun, yakınlarındaki bir köyde babası Türk fakat annesi Rum olan bir kızla evlenmesini kabullenemez. “Oğlunun ne de olsa damarlarında Rum kanı dolaşan bir kızı sevmesi, sonra onunla evlenmesi” ihtiyar Ali Ağa’yı “can evinden vur”ur. Oğlunun bu tavrı dolayısıyla o, Yunanlılardan daha çok nefret eder. Bu nedenle Yunanlıların posta ça-

vuşunun yakınlarından geçeceğini öğrenen Ali Ağa, uzaktan posta çavuşunu izleyip öldürür. Ancak Ali Ağa oğlu Ârif'in de Yunan'ın posta çavuşu görüntüsü verip Türklerin lehinde çalıştığını kazayla oğlunu öldürünce anlar. Ölümünden kısa süre önce oğlu ona durumu açıklamaya çalışır: "Baba... Yunanlıyı geberttim... Raporlar. Koy-numda... Kumandan istemiş... Arka yoldan gide..."¹⁷ Ancak sözlerini tamamlayamadan ölür.

Melahat Hamdi'nin "Vazife Aşk" hikâyesinde düşmanın/Yunanlıların silah ve asker sayısı bakımından kendilerinden üstün olması Türk zabitlerini üzse, endişelendirse de onlar bu olumsuzluk ve eksikliklere rağmen zaferi kazanacaklarına inanırlar. Nitekim Türkler, kırk sekiz saat süren, kendilerine de kayıplar verdiren muharebeyi Necip adlı bir genç subayın azim ve kararlılığı sayesinde büyük üstünlükle kazanırlar. Bu muharebe esnasında kendisini büyük tehlikelere atan Necip adlı Türk askeri de kahramanca şehit olur.

A. Nihal'in "Hasan Dayı" hikâyesinde iki oğlu I. Dünya Savaşı esnasında ölen Hasan dayı Karadeniz'den Millî Mücadelecilere silah taşır. Gemisinde iki Türk subay, iki de makineli tüfek olan Hasan dayı, Yunanlıların kendisini yakalanmasından korkar. Düşman askerlerinin yaklaştığını fark edince kendisinin ve oğlunun canını tehlikeye atarak subayların tüfeklerle birlikte bir sandalla kaçmalarını sağlar. Tevfik Abdurrahman'ın "Adsızlar" hikâyesinde de İstanbul'dan Anadolu'ya yapılan silah kaçakçılığı işlenir. İşgal kuvvetleri, Türk askerlerinden silahları nasıl temin ettiğini açıklamalarını ister. Aralarından Demir adlı asker, elini yaralı göğsüne götürüp "İşte bu silahları buradan alıyoruz." diyerek Türk askerindeki millî ruha/bilince dikkati çeker. Silahın temin edildiği yerin ve kaçakçılık yönteminin öğrenilmesinin yurdun işgalden kurtarılmasını engelleyeceğinin farkında olan Türk askerleri, yurda ve millete ihanet etmek yerine işkenceyle ölmeyi göze alırlar.

Muhittin Rıza'nın "Ona Dokunma" hikâyesinde Bursalı Ali Onbaşı'nın babası, oğlunun şehâdetini sevinçle karşılar; oğluyla gurur duyar:

"-Allah'ıma bin şükür... Tevekkeli kimse beni yolumdan çeviremedi evlat, meğer ben bu gün için büyüttüğüm Aliş'i cennetin kapısında gözümle göreceğim. Tanrı'nın sevgili kulu olduğumu şimdilik anladım. Hamdolsun, şükürler olsun sana... Yâ Rabbi."¹⁸

Onun bu tavrı yıllardır cephede bulunup birçok ölüme ve fer-yada tanık olan anlatıcıyı hayrete düşürür. "Allah'ım bu ne ulvî

manzara, Türk ruhundaki büyüklüğün bu ne asil misaliydi...” diyerek bu anı sürekli hatırlayan anlatıcı, Bursalı ihtiyarın “asil” duruşu dolayısıyla, o tarihten itibaren bütün Bursalılara daha fazla hürmet gösterir.

Abidin Ali’nin “Vatan Aşkı” hikâyesinde Yüzbaşı’nın yanağında jandarma kumandanı iken Ödemiş dağlarında bulunan İpsiz Efe’yle aralarında çıkan çatışmadan kalma iz vardır. Uzun süre intikam almak için İpsiz Veli’nin izini süren Kumandan, Millî Mücadele esnasında kendi müfrezesindeki askerler arasında onun da olduğunu fark eder. Yüzbaşı öfkesini dizginlemeye çalışır, İpsiz Veli de eşkıyalık yaptığı günleri hatırlamak istemez. “Vatan aşkı” onların arasındaki düşmanlık ve kini bitirir.

Millî Mücadele’nin zaferle sonuçlanmasında farklı yaş ve sınıftan halkın desteği etkili olur. Süha’nın “Cephane Islanmasında...” hikâyesi de bu bağlamda dikkate değerdir. İnebolu’da cephanelerin kağınlara yerleştirilmesine yardım eden bir ihtiyar, kendisine çalışmamasını söyleyenlere; “Beni bu şerefli vazifeden alıkoymak muvafık mı evladım; hiç olmazsa bizim de bu kadarlık bir yardımımız dokunsun...”¹⁹ karşılığını verir. Abdusselam’ın “Demir Onbaşı” hikâyesinde savaşın kazanılmasında teknolojik güç kadar pratik zekânın, yöntemin de rolü olduğu ifade edilmektedir. Dedesi 93 Harbi’nde, babası da Yunan Harbi’nde ölen Demir Onbaşı’nın, taarruz emri alınan bir gecede Yunanlıların tel setlerinin önündeki kazıkların dibine dinamit paketlerini bağlaması sayesinde büyük bir zafer kazanılır. Yine Mehmet Ziya’nın “Küçük Kahraman” hikâyesinde Merkez ordusuna kılavuzluk yapan çocuk pratik zekâsını işleterek onları hemen yanında Türk askerlerinin bulunduğu bir uçurumun yakınına getirerek pusuya düşürüp teslim aldırır. Erdoğan’ın “Sahte Nöbetçiler” hikâyesinde de hile ve tuzağın zafer kazanmadaki rolü vurgulanır. Şadan Nail’in “Türk’ün Sözü” hikâyesinde Ahmet’in Yunanca bilmesi gizli görev için tercih nedeni olur. Ahmet düşman karargâhını tarassut edip planlarını öğrenerek Türk komutanlarına bildirmek üzere görevlendirilir. M. Ferid’in “Elefteriyos Palas Vak’ası” hikâyesinde gizli teşkilatların rolü işlenir. M. M. H.’nin “Kahraman Turgut” hikâyesinde Turgut adlı denizcinin gösterdiği kahramanlık hamasî ve dramatik bir anlatımla ifade edilir.

2. İŞGAL KARŞISINDA TÜRK HALKININ MARUZ KALDIĞI İŞKENCELER VE YAŞADIĞI SIKINTILAR

19. asrın ikinci yarısından itibaren uzun süren savaşlar dolayısıyla Türk halkı büyük sıkıntılar yaşar. İstiklâl Harbi yıllarında düşman askerleri, işgal ettikleri yerleşim birimlerindeki halkın malına, namusuna zarar verir. Düşman askerlerinin işkencelerine maruz kalan halkın yaşadığı maddî sıkıntılar *Cumhuriyet* gazetesinde düzenlenen “İstiklâl Harbi” konulu “edebî müsabaka”da yayımlanan hikâyelerde de vurgulanır.

Ragıp Muhtar “Nal Sesleri” hikâyesinde düşman askerlerinin masum halka yaptığı işkenceleri; “Akşama kadar kasaba, çobanları dağıtılmış bir sürü gibi kadın ve çocuktan ibaret kaldı.” şeklinde ifade eder. Kasabayı işgal eden düşman askerleri, erkekleri camiye doldurup işkence ederler, sonra da onların bulunduğu mekânı yakarak şehri viraneye çevirirler. Celaleddin Said’in “El Oğlu” hikâyesinde de düşmanların masum Türk kadınlarına yaptıkları işkencelerden söz edilir. Yine Selim Sırrı’nın “Emine’nin Nişanlısı” hikâyesinde yaşlı bir nine köyü basan düşman askerlerinin halka uyguladıkları işkenceleri, cephede yaralanıp evlerinde tedavi olan İbrahim Çavuş’a anlatır:

“Aman oğul ne kötü, ne Allah’tan korkmaz herifler. Beli iki büklüm ihtiyarları dövdüler. Dile alınmaz edepsizlikler ettiler. Bereket büyük pašalarından biri geldi de biraz zulmün önü alındı. Bizlere atlarını tumar ettirdiler, gübre taşıttılar, seksen yaşında adamlara zorla şarap içirip sarhoş ettiler. Ama belalarını da buldular. Şükürler olsun bugünleri de gördük. Bizim askerin yaklaştığını duyunca can kaydına düştüler, her şeyi bırakıp pabuçsuz kaçtılar.”²⁰

Yazar, yaşlı bir ninenin şahsında Millî Mücadele yıllarında Türk halkının yaşadığı acıları dramatize eder.

S.’nin “Meçhul Asker” hikâyesinde düşman askerlerinin yaptığı tahribat; “Zavallı köy... ateşler içinde idi. Tahta minaresi beyaz dumanlar arasında açmış kızıl bir lâleye benziyordu...”²¹ şeklinde ifade edilir.

Emel Ferid’in “Türk Gelinciği” hikâyesinde Güllü adlı genç kızın şahsında Yunan işgali dolayısıyla Türk halkının göçmek zorunda kalışı işlenir. Güllü, kendi evlerinin yanışını uzaktan çaresizce seyreder. Anlatıcı, tahribatın Güllü üzerinde yarattığı sarsıntıyı; “Hayalinde, bir şimşek süratiyle, sırmalı elbiseleri, komşu düğünlerde toplanmış telleri ve daha nice, nice güzel eşyası geçti. Demek,

onlar da bu kızıl ve kara şeyin içinde yanıyorlardı.”²² şeklinde basit biçimde ifade eder. Yunanlılar önce Güllü’nün babası Hacı Ahmet’i, sonra da onu acımasızca kurşunlayarak öldürürler.

Hikmet’in “Ölümü Öldüren Çavuş” hikâyesinde Fransızların Ayntab’ı/Antep’i işgali işlenir. Bu çatışma esnasında İbrahim Çavuş’un gösterdiği kahramanlık Fransızlar tarafından da takdir edilir. Yazar, Antep halkının İstiklâl Savaşı yıllarında verdiği mücadeleyle ondan 8 asır önce Ehl-i Salib’e/Haçlı ordusuna karşı verilen mücadele arasında benzerlik kurar.

Uzun yıllar süren savaşlar Türk halkını psikolojik, ekonomik olarak yıpratır, birçok yuvanın dağılmasına neden olur. Millî Mücadele günlerinde bu acılar had safhaya varır. N. S.’nin “Şehidin Parası” hikâyesinde bu husus dramatize edilir. Hasan Çavuş, annesinin kendisine yazdığı son mektupta parasız kaldığını söylemesi üzerine onun açlıktan ölmesinden endişelenir. Çarpışma esnasında yaralanınca kendisinin ölmek üzere olduğunu fark eder; hemşerisi/köylüsü Ömer’den cebinde kalan parasını annesine ulaştırmasını ister. Ömer onun emanetini ulaştırır, ancak kendisi açlıktan ölür. Hikâyede Türk askerinin samimiyeti oldukça trajik bir üslûpla ifade edilmektedir.

M. Fethi’nin “Çakır Efe”, Kudsi Rıza’nın “Kel Osman”, Âsım Rıza’nın “Kalaycıklı Salih”, F.’nin “Öç” hikâyelerinde İstiklâl Savaşı’nda çilekeş Anadolu insanları işlenir. Bu hikâyelerde uzun süren savaşların, düşman işgalinin nişanlı ya da evli gençlerin hayatlarını parçaladığı dramatik bir üslûpla ifade edilir. Muzaffer Şadi’nin “Yanığın Emine Abla” hikâyesinde İstiklâl Savaşı’na katılan bir askerın aşkı işlenir. Nevhîz Ziya’nın “Hasan’ın Kezban’ı” hikâyesinde yeni evli çiftlerin yuvalarının dağıldığı ifade edilir. Sinan Ali’nin “Marmut Gibi Sesler Çıkarırken” hikâyesinde İstiklâl Savaşı’nın nasıl ocaklar yıktığı, “kundahta iki küçük annelerini bekliyorlardı” ifadeleriyle vurgulanır.

3. MİLLÎ MÜCADELE’DE TÜRK KADINI

Cumhuriyet gazetesindeki yarışmaya katılan hikâyelerde Millî Mücadele günlerinde Türk kadının yurt sevgisini bireysel sevgilerinden üstün tuttuğu, kendi acılarını unutup yurdu savunmaya çalıştığı vurgulanır. Türk kadını yaşadığı onca acıya rağmen metin olmayı başarır, kendi ölçüsünde yurt uğruna mücadele eder, çevresindekilere de telkinde bulunur. Vasfi’nin “Ayşe Nine” hikâyesinde

Ayşe Nine iki oğlunun aynı günde şehit olduğunu öğrenir. Daha önce eşi de şehit olan Ayşe Nine üçüncü oğluna da;

-Git oğlum nöbet bugün de senin
Mübarek ülkeneye olsun siper demir bedenin
Sarıl silahına bitsin şu yurdun elemi.
Yaşın on altı, baban Türk, anan şehit harri
Damarlarında babandan miras olan kan var.
Bu yurdu düşmana çiğnetme git hemen kurtar!
Baban şehit idi, kardeşlerin şehit oldu
Çabuk yetiş o yeşil yurda kargalar doldu.
Git oğlum onlara ateş ve yıldırım yağdır
Esir olup yaşamaktansa ölmek evlâdır.²³

şeklinde telkinde bulunur. Çilekeş bir Anadolu kadınının ağzından oldukça basit biçimde ve dramatik üslûpla ifade edilen bu duygu ve düşünceler Türk kadının yurt savunmasına verdiği önem ve değeri gösterir. Ayşe Nine üçüncü oğlu şehit olunca kendisi gönüllü olarak mücadeleye katılır. Ayşe Nine kağnısıyla mermi taşıırken öküzü hastalanır. Ancak o, bu kez de silah kuşanıp mücadeleye destek olmak ister. Rebi'a Ârif, "Emine Nine'nin Son Fedakârlığı" hikâyesinde Emine Nine oğluna telkinde bulunur:

"- Git Mehmet'im, sen de vazifene git. Dün sürdüğün güzel topraklarımıza bugün düşmanın bastığına nasıl tahammül edilir? Bu ölümlü dünyada ihtiyar anan belki bir daha geldiğini göremez. Hiç olmazsa vatana duygusu temiz bir evlat vermekle teselli bularak gözlerimi kaparım."²⁴

Mehmet de kahramanca şehit olur. Muazzez Yusuf'un "Ayşe" hikâyesinde de nişanlısı askere gittiği için üzülen Ayşe'yi teselli etmeye çalışır:

Böyle yiğit nişanlısı olan kız
Hiç ağlar mı?.. Sonra yurda vefasız
Deriz sana... haydi kardeş metin ol,
Nineciğine olacaksın kanat koll..
Haydi yürü anacığınaya git sarıl,
Belli olur, bundan Türk kızını asıl!..²⁵

Turgut'un "Zafer Anası" hikâyesinde İhtiyat Zabiti Durmuş'un annesi; "yurdumuz kurtulsun; düşman kovulsun da" diyerek kendi kendisine telkinde bulunur; oğlunun ölümü karşısında oldukça soğukkanlı davranır. Hem oğlunun intikamını almak hem de yurdun kurtuluşuna katkıda bulunmak için ineğiyle birlikte cepheye gider. Taşdığı cephane sandığını da; "Evlatlar! Bir şehit annesinin

verdiği bombaları yüz Yunan öldüreceğinize kanaat etmedikçe atmayacaksınız.”²⁶ tembih ve telkiniyle askerlere teslim eder.

Süha'nın “Cephane İslanmasın da...” hikâyesinde İnebolu'da kağını taşıyan bir kadın eski, yamalı örtüleri bebeğinin üzerine değil de cephanenin üzerine örtme nedenini “O, alışkındır beğim. Cephaneler ıslanmasın da, bize bir şey olmaz.”²⁷ şeklinde açıklar. Bu sözlerle Anadolu insanının acıyı kanıksadığı, yoksulluğu kabul ettiği vurgulanır; yurt sevgisini evlat sevgisinden dahi üstün tuttuğu ifade edilir. Cevat Kâzım'ın “Emine” hikâyesinde askerine kova kova su taşıyan Emine adlı genç kızın şahsında Türk kadınının kendi ölçüsünde Millî Mücadele'ye destek olduğu vurgulanır.

Türk kadınlarının cephanesandıklarını sırtlarında taşıdıkları, Fahrettin Rıza'nın “İstiklâl Harbi'nin Esrârından... Kadın!..” hikâyesinde de vurgulanır. Binnaz Nine, anlatıcıya kağını taşıırken karşılaştıkları zorluklardan söz eder: “Oğlum dedi geç kaldık. Beş araba kırıldı, iki öküz öldü, bunların cephanelerini başka arabalara yükledik, öküzler çekemiyorlar. On sandık cephaneyi sıra ile sırtımızda taşıyoruz. (...)” Kadınların hâlini gören anlatıcı, bir hafta önce eşini Sakarya'da kaybeden Hatice adlı kadının söylediği; “*Hey dağlar yüce dağlar / Yüreğim kara bağlar / Ben yârimi kaybettim / Gözlerim her an ağlar*”²⁸ türkünün sözlerini de işitince gurur ve hüznü bir arada yaşar.

M. Attila'nın “Kahpe Zeynep” hikâyesinde İstiklâl Savaşı'nın Kahpe Zeynep'in bile millî duygularını canlandırdığı “Esir olmayan temiz ülkesini Yunan denen ifritlere terk etmeyecekti. Tasasız kalbinde hep bu aşkın ateşi yandı... Buna karar verdiği günden beri yaşamağı mânâsız, ölümü zevkli buluyordu.” sözleriyle ifade edilir. Maiyetindekiler, Zeynep'in mücadeleye katılmasına karşı çıkarken Sarı Efe ise Zeynep'in de görevlendirilmesini ister. Bir Yunan zabitanı baştan çıkararak öldüren Zeynep, son çatışmaya gitmeden önce dilini keser, eyleminin nedenini şu şekilde açıklar: “Dilimi, işkenceler altında kıvrılırken yılanlar gibi ötmesin diye kestim. Bu gece Yunan zabitanının kucağında son günahımı işleyeceğim. Esir olmayan milletim. Kahraman efem için. (...)”²⁹ Zeynep kahramanca savaşarak yurdu uğruna kendisini feda eder. Ancak Zeynep'in Yunanlılara destek olduğundan şüphelenilir, Sarı Efe onu öldürür. Daha sonra Yunan karargâhına giden Sarı Efe, Zeynep'e hediye ettiği hançeri orada görünce onun Yunan zabitanı öldürdüğünü anlar. O vakitten sonra vicdanı sürekli onu rahatsız eder, Yunanlılara öfkesi daha da artar.

4. MİLLÎ MÜCADELE KARŞITLIĞI

Yarışmaya katılmaya uygun görülen hikâyeler arasında Türk halkının Millî Mücadele'ye karşı olumsuz tavır aldığı sadece iki hikâyede ifade edilir. Ali İlhami, "Gavur Ali" hikâyesinde Gavur Ali, köy hocasının hutbeden halka "halife ordusunun müttefiki Yunanlılar"ın onların köylerine de geleceğini söyleyip onlara yardım ve destek olunması gerektiği telkininde bulunduğu tanık olur; "Gavur Ali sizin gibi Müslüman olamaz!" diyerek oldukça sert tepki gösterir. Köy hocasının tavrını değiştirmesi üzerine Gavur Ali'nin söylediği "Kumandanım! Hilâfet ordusunun imamı ihtidâ etti; hakikat ordusundan hidayet istiyor."³⁰ şeklindeki ifadeleri de bu bağlamda dikkate değerdir. Bedî' Süheyl de "Bir İdam" hikâyesinde Anzavur taraftarlarıyla Millî Mücadeleciler arasında çıkan çatışmaları işler.

5. YUNANLILARA BAKIŞ

Türk halkı İstiklâl Savaşı esnasında Yunanlılara karşı çetin mücadele verdiği, birçok cephede onlarla savaştığı için, Millî Mücadele devam ederken ve zaferden sonra yazılan edebî eserlerde Yunanlılara olumsuz bakış kendisini açıktan hissettirir. *Cumhuriyet* gazetesindeki yarışmaya katılan birçok hikâyede de Yunanlılara olumsuz bakış, onlara duyulan nefret bazen satır aralarında bazense açıktan ifade edilir. M. Attila'nın "Kahpe Zeynep" hikâyesinde olumsuz bakış, "Yunan askerinin kanlı başı kendi kolları arasında duruyordu..." ve "Yunan zabitin kandan gözükmeyen başı göğsünün üzerinde duruyor, kanlı kızıl bir hançer yatak üzerinde parıldıyordu..."³¹ şeklinde geçer. Zeynep, Yunan zabitini baştan çıkartıp öldürür. Sarı Efe, Zeynep tarafından öldürülen Yunan zabitin kellesini maiyetindeki askerlerin önüne fırlatır. Zeynep'i haksız yere öldüren Sarı Efe'nin Yunanlılara öfkesi dinmez; her gece Zeynep'in mezarının başına "kesik Yunan başları" getirir. Hikâye içerisindeki bu argümanlar hep Yunanlılara nefreti vurgulamak için geçer.

Ali İlhami'nin "Gavur Ali" hikâyesinde köy halkının, halifeye karşı gelmemek için Yunanlıların işkencelerine boyun eğdiği ifade edilir. Köyün hocasının kızı Ayşe, kendisine para uzatıp sarkıntılık eden Yunan zabitin kafasında testiyi parçalar. Bu hadise üzerine Yunan jandarmaları evlerini basıp onları işkenceyle götürür. Bu durumu öğrenen Gavur Ali ve Millî Mücadeleciler Yunanlılara saldırır. Ayşe'ye âşık olan Gavur Ali, ona sarkıntılık eden Yunan subayının kellesini koparır.

Yarışmaya katılan hikâyelerde Yunanlılar çoğunlukla “kahpe” ve “alçak” sıfatlarıyla, “kan”, intikam ve nefret içeren kelime/kavramlarla birlikte telaffuz edilir. M. Fethi'nin “Çakır Efe” hikâyesinde Yunanlıların eyleminden “Dün kahpe Yunan Aktepe'ye yerleştirmek için büyük bir topu uçuruma sürüklüyordu. O topu oraya yerleştirdikten sonra her tarafa hâkim olacak, civardaki köyleri yakacak, taş taş üstüne bırakmayacaktı.” şeklinde söz edilir. Muayyen Memduh “Dilsiz” hikâyesinde Yunanlıların yenilgi sonrasındaki eylemlerini “Düşman cezasını bulmuş, kaçıyor, -kahpeler gibi- arkadan vurmaya alışan bu yüz­süz kitle, mert Türk yumruğu önünde zelil, kaçıyor, ölüyor ve... teslim oluyordu!”³² şeklinde aktarır. Vasfi'nin “Ayşe Nine” hikâyesinde eşi ve üç oğlu cephede ölen Ayşe Nine, “Yunan öldürmeğe yemin” eder.

Tal'at Midhat'ın “Yunan'ın Posta Çavuşu” hikâyesinde Ali Ağa'nın, annesi Rum olan, “damarlarında Rum kanı dolaşan” bir kızla evlenen oğluna olan tepkisinden söz edilir. Kendisine Yunanlı görüntüsü veren oğul ise -kendisi de ölmek üzere iken- Yunanlı öldürdüğünü babasına gururla anlatır. Demir Melek'in “Denizde Bir Pusu” hikâyesinde İstiklâl Savaşı yıllarında denizlerde Yunanlılara ağır darbe indiren Türk donanmasının büyük ganimet elde ettiği ifade edilir. Bir denizci subayı ya yurt uğruna ölünmesi gerektiğini ya da düşmanın hazinesini millete hediye götüreceklarını söyler.

F.'nin “Öç” hikâyesinde Fatma'nın şahsında Türk kadınının Yunanlılara duyduğu nefret ifade edilir. Yunanlıların köylerini işgal edip katliamlar yapması üzerine Fatma'nın nişanlısı Mehmet Pehlivan, on beş delikanlıyla birlikte dağa çıkar. Yörede katliam gerçekleştiren Yunanlılar, Fatma'nın babasını öldürüp kendisine de tecavüz edince Fatma da dağa çıkar. Fatma, bir Yunan'dan hamile kalmış olmayı onuruna yedirmez. Bu ıstırabını nişanlısı Mehmet'le de paylaşır: “Ben bir piç anası, hem de gavurdan doğan bir piçin anası olmamalıyım. Senin kanının canlanacağı yerde irin pıhtısı yaşamamalı, anladın mı Mehmet?” Yaşamak istemeyen Fatma, kendisini feda ederek Yunanlılara büyük darbe indirip onlardan öcünü alır. Anlatıcı, Fatma'nın bu eylemiyle İstiklâl Mücadelesi uğrunda ölenlerin hepsinin intikamını aldığını; “İnfilakın her defası Sakarya meydanında şehit olan Mehmetlerin başlarına Fatma'nın kavrulmuş, simsiyah saçlarından bir çelenk ördü, Yunan ordusunun maneviyatına bir çekiç vurdu.”³³ şeklinde ifade eder.

Muazzez Yusuf'un “Ayşe” hikâyesinde geçen; “*Dua edin... Yurdumuza düşmanı / Sokmayalım... Varsın hepimizin kanı / Feda olsun...*

Tek o Yunan gelmesin! / Kirli eli ocağımıza değmesin...!"³⁴ mısralarıyla yurdun Yunanlılardan kurtarılması temenni edilir.

Bazı hikâyelerde oldukça acımasız Yunanlı portresi çizilir. M. Fahri Ârif'in "Bir Hatıra" hikâyesinde "kahpe düşman" olarak söz edilen Yunanlıların, nefes bile almakta zorlanan hasta bir kişiyi yatağında öldürüp çocuklarını yetim bırakmasından nefretle söz edilir. S.'nin "Meçhul Asker" hikâyesinde kılık değiştirip köprüye bomba koyan üç Rum'un, köprünün yanması hadisesinden "şenlik" olarak söz ettiği ifade edilir. Haluk Cemal'in "Fedakâr Kumandan" hikâyesinde Yunanlıların esir düşen bir Türk komutanına yaptığı işkencelerden söz edilir. Anlatıcı bu işkence aracılığıyla Yunanlılara olan nefretini "Bir Türk kumandanına böyle çirkin, vahşi bir muamele. İşte Yunan medeniyet ve terbiyesini gösteriyor..."³⁵ sözleriyle ifade eder. Sinan Ali'nin "Marmut Gibi Sesler Çıkarırken" hikâyesinde Yunanlı asker Pire Mehmet'i öldürüşünü övünçle anlatır. Pire Mehmet'in eşi düşman askerinin üzerine atılınca dört kişi onu "çöp" gibi Marmaris sahiline fırlatır; içlerinden biri de denizin içinde kadını boğmaya çalışır. Farklı yazarlar tarafından yazılmalarına karşın hikâyelerde nefret ve intikam duyguları benzer biçimde ifade edilmektedir.

SONUÇ

Cumhuriyet gazetesinde düzenlenen "İstiklâl Savaşı" konulu hikâye yarışmasına katılan hikâyelere genel olarak bakıldığında eserlerin teknik olarak oldukça zayıf, savaş tasvirleri ve olay aktarımının ağırlıkta olduğu görülür. Hikâyelerin büyük çoğunluğunda olay cephedeki ya da cephe gerisindeki akislerinin aktarımından ibarettir. Dil, üslûp, anlatım tekniği olarak oldukça zayıf olan bu hikâyelerin büyük çoğunluğu olay ve savaş tasviri ağırlıklıdır. Ancak Selim Sırrı'nın "Emine'nin Nişanlısı", M. Fethi'nin "Çakır Efe", Tal'at Midhat'ın "Yunan'ın Posta Çavuşu" hikâyelerinde konu diğerlerine göre biraz daha ustaca kurgulanmıştır.

Bazı hikâyelerde ise İstiklâl Savaşı fon işlevi görmektedir. Örneğin Selim Sırrı'nın "Emine'nin Nişanlısı" hikâyesi, İbrahim Bey adlı İstanbullu subay ile Emine adlı köylü kızı arasındaki aşk, şehirli erkekle köylü kızın birbirlerine ve aşka bakışları üzerine kurulmuş/kurgulanmıştır. Kurgu, teknik ve üslûp olarak diğer hikâyeye göre daha başarılı olan bu hikâyenin ödüle lâyık görülmeyişinde, eser içinde aşk ve aşka bakışın ön planda olup İstiklâl Savaşı'na ise

çok az yer verilmesinin etkili olması olasıdır. Ödüle lâyık görülen “Gavur Ali” ve “Yunan’ın Posta Çavuşu” başlıklı her iki hikâyeye de İstiklâl Savaşı’nın cephe gerisinin akislerini ve halkın savaş karşısındaki tavrını işlemektedir. Her iki hikâyede de savaş sahnelerinden çok kişilerin savaşa bakışları, işgal karşısında hissettikleri tedirginlikleri, azim ve kararlılıkları, Millî Mücadele’ye bakışları başarılı biçimde yansıtılmaktadır. Ancak bu hikâyelerin edebî nitelik olarak çok güçlü oldukları da söylenemez.

Yarışmaya katılan hikâyelerin büyük çoğunluğunda Anadolu halkının Millî Mücadele’ye destek olduğu vurgulanır. Uzun yıllar yaşadıkları ıstırap ve yoksulluklara, karşılaştıkları güçlülere rağmen zaferden umutlarını yitirmedikleri; zaferin kazanılması için de mücadelede kararlılıklarını sürdürdükleri ifade edilir. Bununla birlikte çok az hikâyede halktan bazı kişilerin Millî Mücadele’ye karşı oldukları gösterilmeye çalışılır. Örneğin birincilik ödülüne lâyık görülen “Gavur Ali” hikâyesinde oldukça olumsuz, Millî Mücadele karşıtı bir imam portresi çizilmektedir. Osmanlı Hükûmeti’ni temsil eden imam, Millî Mücadele’ye karşıdır ve hutbelerinde halka halifenin emriyle Yunanlılara destek olmalarını tavsiye/telkin etmektedir. İmamın -Yunanlıların tacizine maruz kalan- kızını, dinsiz olduğu için halk tarafından dışlanan Gavur Ali’nin kurtarması da çarpıcıdır. Yine hikâyenin sonunda Gavur Ali’nin “Kumandanım! Hilâfet ordusunun imamı ihtidâ etti; hakikat ordusundan hidayet istiyor.” şeklindeki ifadeleri, Osmanlı Devleti’nin ve onu temsil eden her unsurun olumsuzlandığının göstergesidir. Ancak bu hikâyenin birincilik ödülü almasının bu bakışla doğrudan ilişkili olduğunu iddia etmek için somut bir kanıt da yoktur. Nitekim seçim, üç bini aşkın okuyucunun oyuyla yapılmıştır ve ikinci olan “Yunan’ın Posta Çavuşu”, üçüncü olan “Fedakâr Kumandan” hikâyeleriyle yüksek oy alan diğer hikâyelerde benzer bakış açısı ya da olumsuz imaj görülmez. Hikâyelerin büyük çoğunluğunda Yunanlılara olumsuz imaj yöneltmiş; Yunanlılar, nefret ve intikam duygularıyla anılmıştır.

“Edebî Müsabaka”nın duyurularında genç yeteneklerin keşfedilmesinin de amaçlandığı söylenmekle birlikte yarışmaya katılan, hatta ödül almaya lâyık görülen hikâyelerin yazarları bugün ne yazık ki hatırlanmamaktadır. Söz konusu hikâye ve yazarlarının bugün hatırlanmayışları, bu hikâyelerinin edebî nitelik bakımından zayıf olmalarıyla birlikte hikâyelerin gazete sütunlarında kalıp kitap olarak yayımlanmayışıyla da ilgilidir.

EK
KRONOLOJİK SIRAYLA CUMHURİYET GAZETESİNDEKİ
“İSTİKLÂL HARBİ” KONULU EDEBÎ MÜSABAKAYA
KATILAN HİKÂYELER

1. Mehmet Ziya, “Küçük Kahraman”, *Cumhuriyet*, S. 462, 22 Ağustos 1925, s. 4.
2. M. Attila, “Kahpe Zeynep”, *Cumhuriyet*, S. 471, 31 Ağustos 1926, s. 4.
3. Süha, “Cephane İslanmasın da”, *Cumhuriyet*, S. 472, 1 Eylül 1925, s. 4.
4. Muazzez Yusuf, “Ayşe”, *Cumhuriyet*, S. 487, 16 Eylül 1925, s. 4.
5. Selim Sırrı, “Emine’nin Nişanlısı”, *Cumhuriyet*, S. 488, 17 Eylül 1925, s. 3.
6. Cevat Kâzım, “Emine”, *Cumhuriyet*, S. 489, 18 Eylül 1925, s. 3.
7. Mehmet Adnan, “Büyük Şehid”, *Cumhuriyet*, S. 490, 19 Eylül 1925, s. 4.
8. Fahrettin Rıza, “İstiklâl Harbi’nin Esrârından... Kadın!..”, *Cumhuriyet*, S. 493, 22 Eylül 1925, s. 3.
9. Celalettin Said, “El Oğlu”, *Cumhuriyet*, S. 494, 23 Eylül 1925, s. 3.
10. Fahri Şahin, “Boyun Eğmeyen Türk”, *Cumhuriyet*, S. 496, 25 Eylül 1925, s. 3.
11. Turgut, “Zafer Anası”, *Cumhuriyet*, S. 497, 26 Eylül 1925, s. 3.
12. M. F., “Hasret”, *Cumhuriyet*, S. 499, 28 Eylül 1925, s. 3.
13. Ragıp Muhtar, “Nal Sesleri”, *Cumhuriyet*, S. 500, 24 Eylül 1925, s. 3.
14. Tefvîk Abdurrahman, “Adsızlar”, *Cumhuriyet*, S. 502-503, 1-2 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 3.
15. S..., “Meçhul Asker”, *Cumhuriyet*, S. 504, 3 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
16. Cevat Fehmi, “Ayrılmış Sahifeler”, *Cumhuriyet*, S. 507, 6 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 3.
17. M. Fethi, “Çakır Efe”, *Cumhuriyet*, S. 512, 11 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 3.
18. Tal’at Midhat, “Yunan’ın Posta Çavuşu”, *Cumhuriyet*, S. 514, 13 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
19. Yok
20. Muzaffer Şadi, “Yanığın Emine Abla”, *Cumhuriyet*, S. 518, 17 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 3.
21. M. Ferid, “Elefteriyos Palas Vak’ası”, *Cumhuriyet*, S. 521, 20 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
22. Kudsi Rıza, “Kel Osman”, *Cumhuriyet*, S. 525, 24 Teşrîn-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
23. Âsım Rıza, “Kalaycıklı Salih”, *Cumhuriyet*, S. 533, 2 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 4.
24. Melahat Hamdi, “Vazife Aşkı”, *Cumhuriyet*, S. 534, 3 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
25. Vasfi, “Ayşe Nine”, *Cumhuriyet*, S. 536, 5 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
26. Emel Ferid, “Türk Gelinciği”, *Cumhuriyet*, S. 537, 6 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
27. Ali İlhami, “Gavur Ali”, *Cumhuriyet*, S. 538, 7 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
28. F., “Öç”, *Cumhuriyet*, S. 539, 8 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
29. Bedî Süheyl, “Bir İdam”, *Cumhuriyet*, S. 540, 9 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
30. Hikmet, “Ölümü Öldüren Çavuş”, *Cumhuriyet*, S. 542, 11 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 4.

31. Demir Melek, "Denizde Bir Pusu", *Cumhuriyet*, S. 545, 14 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
32. Zâfir Adnan, "Küçüğün İntikamı", *Cumhuriyet*, S. 548, 17 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
33. N. S., "Şehidin Parası", *Cumhuriyet*, S. 549, 18 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
34. Şadan Nail, "Türk'ün Sözü", *Cumhuriyet*, S. 552, 21 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
35. Midhat Vehbi, "'Tannas'tan Bir Parça", *Cumhuriyet*, S. 553, 22 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 4.
36. Erdoğan, "Sahte Nöbetçiler", *Cumhuriyet*, S. 554, 23 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
37. M. M. H., "Kahraman Turgut", *Cumhuriyet*, S. 556, 25 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 4.
38. Muhiddin Rıza, "Ona Dokunma", *Cumhuriyet*, S. 558, 27 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
39. M. Fahri Ârif, "Bir Hatıra", *Cumhuriyet*, S. 559, 28 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
40. Rebi'a Ârif, "Emine Nine'nin Son Fedakârlığı", *Cumhuriyet*, S. 560, 29 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 4.
41. Muayyen Memduh, "Dilsiz", *Cumhuriyet*, S. 561, 30 Teşrîn-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
42. Nevhîz Ziya, "Hasan'ın Kezban'ı", *Cumhuriyet*, S. 562, 1 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3.
43. Abidin Ali, "Vatan Aşkı", *Cumhuriyet*, S. 567, 6 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3.
44. Faruk Şükrü, "Türbe Tepe", *Cumhuriyet*, S. 569, 8 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 4.
45. A. Nihal, "Hasan Dayı", *Cumhuriyet*, S. 573, 12 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3.
46. Haluk Cemal, "Fedakâr Kumandan", *Cumhuriyet*, S. 575, 14 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 4.
47. Abdüsselam, "Demir Onbaşı", *Cumhuriyet*, S. 576, 15 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3.
48. Sinan Ali, "Marmut Gibi Sesler Çıkarırken", *Cumhuriyet*, S. 578, 17 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 3.

DİPNOTLAR

- ¹ Selçuk Çıkla, "Tanzimat'tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi", *Türkbiliğ*, S. 18, Bahar 2009, s. 35.
- ² A. Cüneyt İssı, "Yenileşme Devri Gazeteleri, Edebiyatın Yenileşme Döneminde Gazeteye İlişkisi, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Dağınık Birkaç Dikkat", *Hece*, S. 94, Ekim 2004, s. 41.
- ³ Ahmet Hamdi Tanpınar, *19. Aşır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul, 1997, s. 251.
- ⁴ Fatih Andı, *Servet-i Fünun'a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişimleri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1997, s. 20.
- ⁵ Hasan Âli Yücel, "Sanat ve İnkılâp", *Yücel*, S. 27, Mayıs 1937, s. 92.
- ⁶ 7 Mayıs 1340/1924 tarihinde yayın hayatına atılan *Cumhuriyet* gazetesi, ilk sayısından itibaren edebiyat köşesini zenginleştirerek edebiyatın topluma yayılmasını, toplumun da edebi-

- yata ilgi göstermesini sağlamaya çalışır. “Her Gün Bir Hikâye” başlığı altında Hasan Bedrettin, Aka Gündüz, Ziya Gökalp, Ahmet Kadri, Nadir Sabri, Mehmet Refik vd. birçok yazarın hikâyeleri yayımlanır. Kemal Rağıp’ın *Bir İzdıvancın Hikâyesi* bu gazetede ilk yayımlanan tefrika romanlardandır. *Cumhuriyet*’te Batı edebiyatından çeviri romanlar da yayımlanır. Yine gazetede “Çocuk Sütunu” başlığı altında çocuk edebiyatı ürünlerine de yer verildiği görülür. Yunus Nadi “*Yeniğin*”den *Cumhuriyet*’e Kadar” başlığı altında gazetenin ilk sayısından itibaren anılarını tefrika hâlinde yayımlar. Bu tefrikalar arasında “Karanlıkların Yıldız: Mustafa Kemal Paşa” (S. 128, 14 Eylül 1924, s. 3) ve “Türk Milleti Ölemez ve Ebediyen Ölmeyecektir” (S. 150, 7 Teşrin-i evvel 1924, s. 3) başlıkları dikkate değerdir. Falih Rıfkı’nın “Bolu’da Neler Gördüm”, Mehmet İlhami’nin “Peşte’den Mektup”, Faik Sabri’nin “Paris’te Sanat Sergileri”, Ruşen Eşref’in “Afyon Karahisar’da” vb. seyahat yazılarıyla hem yurt ve yurt dışına dair izlenimler hem tarihî ve coğrafi bilgiler aktarılır. Ziya Gökalp’in meşhur “Roman”, “Roman ve Hayat” makaleleri de bu gazetede yayımlanır. Yine Kemal Rağıp, “Bizde Sahne Hayatı” başlığı altında tiyatroya ilişkin eleştiri yazıları yayımlar.
- 7 Mehmet Fuat Köprülü, bu yarışmadan yaklaşık bir yıl sonra yazdığı “İnkılâp ve Edebiyat” başlıklı yazısında millî zaferi kazanan, millî inkılâpları yaratan asil ve orijinal Türk ruhunun edebî eserlere yansıtılmayışını; Anadolu’nun saf, temiz Türk halkının hayatını ve esrârını anlatacak eserlerin yazılmamış olmasını büyük eksiklik olarak görür; millî ruhun edebî eserlere yansıtılması gerektiğini söyler (Köprülü, 1926: 82). Aslında *Cumhuriyet* gazetesindeki bu yarışmayla adım atılmıştır. Birkaç yıl sonra “İnkılâp Edebiyatı” başlıklı yazısında Türk edebiyatının “ruh” ve “teknik” olarak “inkılâp yoluna yabancı kalmış gibi” olduğunu söyleyen Kâzım Nâmi Duru da Türk edebiyatında öncelikle “Türk’ün millî vasıfları”nın görülmesi gerektiğini savunur. Ona göre, Türk edebiyatı “kendini millî vasıflarını tebarüz ettirdiği gün orijinal bir edebiyat yarat”ılacağını; Türk inkılâbının da bu millî vasıflardan biri hâline geldiği için edebiyatın “inkılâplaşmış” olacağını savunur (Duru, 1933: 3). Cumhuriyetin ilerleyen yıllarında birçok sanat yarışması da düzenlenir. Örneğin Cumhuriyet’in onuncu yılını kutlamak amacıyla 1933 yılı içinde bazı etkinlikler düzenlenir, kanunlar çıkarılır ve özellikle dönemin yazarlarına İstiklâl Savaşı’nı ve inkılâpları anlatacak eser yazmaları yolunda telkinlerde bulunulur, görevler verilir. Cumhuriyet’in onuncu kuruluş yıl dönümü için yazılıp bastırılan 25 kitap içinde İstiklâl Savaşı’nı çeşitli yönleriyle ele alan eserlerin hepsi piyes türündedir (Çıkla, 2006: 45-67). Yine ilki 1939’da olmak üzere 1940’lı yıllarda CHP, içlerinde edebiyatçıların da yoğun olarak yer aldığı sanatçıları ödüllendirmek için “CHP Sanat Mükâfatları” adı altında bazı yarışmalar düzenler ve sanatçılardan kimisine ödül verir (Çıkla, 2007: 29-46). “1943-1944 Edebiyat Müsabakası I” de de manzum şiir, mensur şiir, küçük hikâye, çocuk hikâyesi türlerinden biriyile yarışmaya katılınabileceğinin belirtildiği yarışmada her bir tür için ayrı jüri oluşturulmuştur. Ahmet Kutsi Tecer (mansum şiir), Ahmet Hamdi Tanpınar (mensur şiir), Reşat Nuri Güntekin (küçük hikâye), Tezer Taşkıran (çocuk hikâyesi) vb. ünlü şair ve yazarlar da jüri üyeleri arasındadır. Bu yarışmaya ilişkin ayrıntılı bilgi için bk. *1943-1944 Edebiyat Müsabakası I*, Ankara Maarif Matbaası, Ankara 1944.
- 8 Atatürk’ün sanata ve sanatçılara bakışı ve verdiği önem için bk. Mustafa Özbacı (1988), “Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı”, *Atatürk’e Armağan*, Sönmez Matbaası, Samsun, s. 97-107.; Önder Göçgün (1987), “Atatürk ve Edebiyat”, *Erdem* (Atatürk Kültür Merkezi Dergisi), S. 9, Eylül 1987, s. 563-607.
- 9 Mehmet Kaplan, *Atatürk Devri Türk Edebiyatı*’nda İstiklâl Savaşı esnasında bin bir örnekle kendisini gösteren “destanî ruh”un devam ettiğini; bu ruhun Türk tarihine şekil veren en eski, en sürekli ve en kuvvetli duygunun devamı olduğunu; Atatürk devrinde bu ruhun tarihî veya aktüel tecellilerini şiir, piyes, roman, hikâye veya destan türlerinde ifade eden pek çok eserin yazıldığını belirtir (Kaplan, 1981: XXII-XXIII).
- 10 Hikâye metinlerinin üst tarafında “müsabaka no” bulunmaktadır. Tevfik Abdurrahman’ın “Adsızlar” hikâyesinin ilk yarısı 502. sayıda (1 Teşrin-i evvel/Ekim 1925, s. 3), ikinci yarısı ise 503. sayıda (2 Teşrin-i evvel/Ekim 1925, s. 3) yayımlanır. Her iki hikâyenin müsabaka numarası “14”tür. S...’nin 504. sayıda yayımlanan “Meçhul Asker” hikâyesinin müsabaka numarası da “15”tir. Ancak Tal’at Midhat’ın 514. sayıda yayımlanan “Yunan’ın Posta Çavuşu” hikâyesinin müsabaka numarası “18” olarak belirtilmekte iken, Muzaffer Şadi’nin 518. sayıda yayımlanan “Yanığın Emine Abla” hikâyesinin müsabaka numarası ise “20” olarak belirtilmiş ve bu hikâyeden sonra ise sırayla devam edilmiş, son hikâyenin müsabaka nu-

- marası da “48” olarak görünmektedir. Bu nedenle yarışmaya katılan toplam hikâye sayısının 47 olduğunu söylemek daha doğru olacaktır.
- 11 Fahri Şahin, “Boyun Eğmeyen Türk”, *Cumhuriyet*, S. 496, 25 Eylül 1925, s. 3.
- 12 M. Fethi, “Çakır Efe”, *Cumhuriyet*, S. 512, 11 Teşrin-i Evvel/Ekim 1925, s. 3.
- 13 Mehmet Adnan, “Büyük Şehid”, *Cumhuriyet*, S. 490, 19 Eylül 1925, s. 4.
- 14 Bu hikâye, fırka kumandanı Nâzım Bey’in intihar ettiği yorumu yapılmasına müsaittir. Her ne kadar bu metin kurgu ürünü olsa da yanlış anlaşılmaya fırsat vermemek için gazetenin 22 Eylül 1925 tarihli 493. sayısında, 3. sayfada Nâzım Bey’in tarihî kişiliğine ilişkin bilgi verilmektedir. Miralay Nâzım Bey, tarihî gerçekte Yunanlıların Eskişehir’e taarruzları esnasında kumandasındaki kıt’ât ile düşmana karşı kahramanca savaşır ve şehit olur. Nâzım Bey, Millî Mücadele’ye önemli katkılarda bulunmuştur. Bu nedenle “O kıymetli ve muazzez şehidin yanında ve civarında bulunmak münasebetiyle sûret-i şehâdetine vâkif olan zâbitân ve ümerâmızdan bize ulvî menkıbeyi tafsilâtıyla yazmalarını rica ederiz.” diyerek onun kahramanlığının, tarihî gerçeğe uygun olarak yazılması istenmektedir.
- 15 Memduh Memduh, “Dilsiz”, *Cumhuriyet*, S. 561, 30 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 16 Faruk Şükrü, “Türbe Tepe”, *Cumhuriyet*, S. 569, 8 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 4.
- 17 Tal’at Midhat, “Yunan’ın Posta Çavuşu”, *Cumhuriyet*, S. 514, 13 Teşrin-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
- 18 Muhittin Rıza, “Ona Dokunma”, *Cumhuriyet*, S. 558, 27 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 19 Süha, “Cephane İslanmasın da”, *Cumhuriyet*, S. 472, 1 Eylül 1925, s. 4.
- 20 Celalettin Said, “El Oğlu”, *Cumhuriyet*, S. 494, 23 Eylül 1925, s. 3.
- 21 S..., “Meçhul Asker”, *Cumhuriyet*, S. 504, 3 Teşrin-i evvel/Ekim 1925, s. 4.
- 22 Emel Ferid, “Türk Gelinciği”, *Cumhuriyet*, S. 537, 6 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 23 Vasfi, “Ayşe Nine”, *Cumhuriyet*, S. 536, 5 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 24 Rebi’a Ârif, “Emine Nine’nin Son Fedakârlığı”, *Cumhuriyet*, S. 560, 29 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 4.
- 25 Muazzez Yusuf, “Ayşe”, *Cumhuriyet*, S. 487, 16 Eylül 1925, s. 4.
- 26 Turgut, “Zafer Anası”, *Cumhuriyet*, S. 497, 26 Eylül 1925, s. 3.
- 27 Süha, “Cephane İslanmasın da”, *Cumhuriyet*, S. 472, 1 Eylül 1925, s. 4.
- 28 Fahrettin Rıza, “İstiklâl Harbi’nin Esrârından... Kadın!..”, *Cumhuriyet*, S. 493, 22 Eylül 1925, s. 3.
- 29 M. Atilla, “Kahpe Zeynep”, *Cumhuriyet*, S. 471, 31 Ağustos 1926, s. 4.
- 30 Ali İlhami, “Gavur Ali”, *Cumhuriyet*, S. 538, 7 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 31 M. Atilla, “Kahpe Zeynep”, *Cumhuriyet*, S. 471, 31 Ağustos 1926, s. 4.
- 32 Memduh Memduh, “Dilsiz”, *Cumhuriyet*, S. 561, 30 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 33 F., “Öç”, *Cumhuriyet*, S. 539, 8 Teşrin-i sâni/Kasım 1925, s. 3.
- 34 Muazzez Yusuf, “Ayşe”, *Cumhuriyet*, S. 487, 16 Eylül 1925, s. 4.
- 35 Haluk Cemal, “Fedakâr Kumandan”, *Cumhuriyet*, S. 575, 14 Kânûn-ı evvel/Aralık 1925, s. 4.

KAYNAKÇA

- Andı, Fatih, (1997), *Servet-i Fünun’a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Çıkla, Selçuk, (2006), “Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Anısına Yapılan Edebî Yayınlar”, *turkishstudies.net*, c. I, S. 1, Yaz 2006, s. 45-67.
-, (2007), “1940’lı Yıllarda Düzenlenen Sanat Yarışmaları ve Önünü Sanat Armağanları”, *İlmî Araştırmalar*, S. 23, Bahar 2007, 29-46.
-, (2009), “Tanzimat’tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi”, *Türkbilgi*, S. 18, Bahar 2009, s. 34-63.
- Duru, Kâzım Nâmi, (1933), “İnkılâp Edebiyatı”, *Varlık*, S. 1, 15 Temmuz 1933, s. 3.
- Göçgün, Önder, (1987), “Atatürk ve Edebiyat”, *Erdem* (Atatürk Kültür Merkezi Dergisi), S. 9, Eylül 1987, s. 563-607.
- İssi, A. Cüneyt, (2004), “Yenileşme Devri Gazeteleri, Edebiyatın Yenileşme Döneminde Gazeteyle İlişkisi, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Dağınık Birkaç Dikkat”, *Hece*, S. 94, Ekim 2004, 40-43.

- Kaplan, Mehmet vd., (1981), *Atatürk Devri Türk Edebiyatı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- [Köprülü], Mehmet Fuat, (1926), "İnkılâp ve Edebiyat", *Hayat*, S. 5, 30 Kânûn-ı evvel 1926, s. 82.
- Özbalcı, Mustafa, (1988), "Atatürk'ün Kültür ve Sanat Anlayışı", *Atatürk'e Armağan*, Sönmez Matbaası, Samsun.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, (1997), *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul.
- Yücel, Hasan Âli, (1937), "Sanat ve İnkılâp", *Yücel*, S. 27, Mayıs 1937, s. 92-94.